

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-74>

**OUTLINING THE PROBLEMS, PROCEDURE,
AND ORDER OF IMPLEMENTATING INTERNATIONAL
STANDARDS OF LEGAL REGULATION OF ARMS TRAFFICKING
INTO THE NATIONAL LEGAL SYSTEM OF UKRAINE**

**ОКРЕСЛЕННЯ ПРОБЛЕМ, ПРОЦЕДУРИ І ПОРЯДКУ
ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНУ ПРАВОВУ СИСТЕМУ
УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ОБІГУ ЗБРОЇ**

Kravchuk S. M.

*Lawyer, Assistant Professor at the
Department
of Social Sciences and Humanities
and Physical Education, Ukrainian
Academy of Printing,
Juror of the Shevchenkivskyi District
Court of Lviv*

Кравчук С. М.

*юрист, старший викладач кафедри
СГН та ФВ
Українська академія друкарства
Присяжна Шевченківського
районного суду м. Львова*

Потреба встановлення процедури, порядку та постановки й розв'язання проблем імплементації в національну правову систему України міжнародних стандартів правового регулювання сфери обігу зброї випливає з зобов'язань України перед міжнародною спільнотою, які передбачають дотримання міжнародних договорів, конвенцій та резолюцій з питань контролю над зброєю, нерозповсюдження ядерної зброї, боротьбу з тероризмом, забезпечення миру та безпеки, а також відповідає політиці держави щодо гармонізації національного законодавства з європейськими нормами та стандартами, які регулюють дану сферу суспільних відносин.

Над проблематикою правового регулювання сфери обігу зброї та імплементації даного інституту в національне право України працювали такі науковці, як Басига К. В., Белінський Ю. А., Бондар В. С., Внукова Н. М., Дудоров О. О., Колодізев О. М., Коломієць Н. В., Коротаєв В. М., Літкевич Д. О., Матвійчук О. А., Мислива О. О., Муравйов В. І., Параниця С. П., Соколов О. С., Туляков В. О., Хавронюк М. І., Чмутова І. М., Шумейко Т. А., Шумейко Т. А. та інші. Зазвичай автори досліджують сучасний стан законодавства та пропонують шляхи його вдосконалення [1, с. 46]. Наголошують на потребі комплексного реформування правового регулювання обігу вогнепальної зброї в Україні [2, с. 62], на потребі відповідності норм

міжнародним стандартам та кращим практикам [3, с. 63]. З моменту їхніх наукових розвідок законодавство України про обіг зброї зазнало певних змін. Однак, висновки статей залишаються й нині актуальними та однотайними й можуть бути теоретично узагальненими. Проте автори не пропонують жодних конкретних заходів щодо підвищення рівня обізнаності населення про правила безпечного поводження зі зброєю.

Основною метою та завданням наукового дослідження є всебічне вивчення об'єкта й наявних проблем щодо нього, та окреслення процедури й порядку імплементації в національну правову систему України міжнародних стандартів правового регулювання сфери обігу зброї.

Імплементація міжнародних стандартів правового регулювання сфери обігу зброї є важливим кроком для України, який дозволить: а) підвищити рівень безпеки суспільства; б) зменшить кількість злочинів, пов'язаних з обігом зброї та знизить рівень злочинності в українському суспільстві загалом; в) приведе національне законодавство у відповідність до міжнародних норм.

До сучасних проблем такої діяльності належать: а) недосконалість законодавства: потреба внесення істотних змін до національного законодавства, що може потребувати багато часу та ресурсів; б) відсутність ресурсів: для належної імплементації міжнародних стандартів вже нині необхідні фінансові, кадрові та матеріально-технічні ресурси; в) низький рівень правової свідомості: є потреба підвищення рівня правової свідомості населення щодо правил обігу зброї, поглядів та уявлень з приводу чинного та бажаного правового регулювання; г) виникнення нових корупційних ризиків при імплементації міжнародних стандартів, які зможуть негативно вплинути на її результативність.

Передумовами успішної імплементації можуть бути: а) забезпечення політичної волі та координації дій різних органів влади; б) залучення до процесу імплементації всіх зацікавлених сторін, включаючи громадськість; в) виділення необхідних ресурсів для забезпечення імплементації міжнародних стандартів; г) побудова надійного наукового фундаменту та його практичне впровадження; ґ) здійснення наскрізного моніторингу та регулярна (періодична) оцінка результатів такої імплементації.

Імплементація в національну правову систему України міжнародних стандартів правового регулювання сфери обігу зброї повинна включати низку певних процедур: а) ратифікація Україною міжнародних договорів, які містять стандарти правового регулювання обігу зброї; б) адаптація законодавства: внесення змін до національного законодавства з метою приведення його у відповідність до ратифікованих

міжнародних договорів та створення нового законодавства; в) розробка підзаконних актів: Кабінет Міністрів України та інші центральні органи виконавчої влади повинні розробити та впровадити низку підзаконних актів для деталізації норм законів; г) інформування та навчання населення про нові правила обігу зброї, а також професійне навчання правоохоронців та всеобуч інших зацікавлених осіб.

Порядок імплементації правового регулювання сфери обігу зброї повинен включити: а) аналіз міжнародних стандартів та їх відповідності національній правовій системі; б) оцінку впливу імплементації міжнародних стандартів на різні аспекти життя суспільства; в) розробку плану дій з імплементації міжнародних стандартів, який визначить етапи, строки та включатиме перелік відповідальних державних органів та осіб; г) внесення змін до поточного законодавства; ґ) моніторинг імплементації міжнародних стандартів та внесення необхідних коректив.

Імплементація стандартів правового регулювання обігу зброї є доволі складним юридичним завданням для України, але воно є необхідним для забезпечення безпеки українського суспільства. У зв'язку з ним викає потреба внесення істотних змін до поточного права, передусім чинних законодавчих актів. Нині наявний та прийнятий за основу законопроект Верховної Ради України «Про право на цивільну вогнепальну зброю» [4], [5]. Передбачається, що він буде містити чітку класифікацію зброї, боєприпасів та інших предметів, які належать до зброї, визначення категорії осіб, які мають право на володіння зброєю, та встановить чіткі критерії для цього права. Актуальними стануть нові норми щодо визначення порядку набуття, зберігання та використання зброї та жорсткого контролю її обігу, включаючи систему та порядок отримання дозвільних документів. Законопроект потребує деталізації норм щодо встановлення та розмежування різних видів юридичної відповідальності за порушення правил обігу зброї.

Потребує змін та доповнень Кодекс України про адміністративні правопорушення. Необхідно доповнити Кодекс новими статтями, які б передбачали відповідальність за порушення правил обігу зброї. А також необхідно обмірковано підійти до визначення розмірів штрафів та інших видів адміністративних стягнень за порушення правил обігу зброї.

Кримінальний кодекс України необхідно доповнити новими статтями, які передбачатимуть кримінальну відповідальність за тяжкі злочини, пов'язані з обігом зброї відповідно до нових стандартів та збільшити строки покарання за них.

Крім кодифікації законодавства, також необхідно: а) налагодити єдиний державний реєстр зброї; б) працювати над механізмами підвищення рівня кваліфікації працівників правоохоронних органів, які відповідають за контроль за обігом зброї; в) регулярно проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед населення щодо правил обігу зброї.

Імплементация стандартів правового регулювання обігу зброї є реальною, проте важливо, щоб всі зацікавлені сторони, включаючи органи влади, громадськість та експертів, об'єднали зусилля для успішного виконання цього державного завдання.

Необхідно прийняти Закон України «Про психологічне тестування осіб, які претендують на володіння зброєю». Він має встановити порядок проведення психологічного тестування осіб, які бажають отримати дозвіл на володіння зброєю. Таке тестування має бути спрямоване на виявлення осіб, які мають психологічні протипоказання до володіння зброєю, а не психічні захворювання.

Цікавою практичною юридичною знахідкою може стати Закон України «Про збройну культуру». Його призначення – формувати у населення держави збройну культуру, яка б ґрунтувалася на відповідальному ставленні до зброї з усвідомленням усіх наслідків неправомірної поведінки фізичних осіб. Закон має передбачити та чітко визначити потребу належного рівня знань населення про правила обігу зброї. Його роль – здійснення виховної функції з відповідального ставлення до зброї та пропаганда безпечного поводження зі зброєю.

Варто прийняти Закон України «Про державний контроль за виробництвом та торгівлею зброєю». Адже, жорсткий державний контроль за виробництвом, постачанням та торгівлею зброєю це нагальна суспільна безпекова потреба. Закон має передбачати заходи щодо ліцензування виробництва та торгівлі зброєю, контроль за її якістю, запобігання незаконному обігу зброї.

Орган виконавчої влади, Кабінет Міністрів України повинен видати постанову «Про затвердження Правил зберігання зброї та боєприпасів до неї». А самі Правила зберігання зброї та боєприпасів до неї мають відповідати сучасним міжнародним стандартам, щоб мінімізувати ризики їх викрадення або несанкціонованого використання.

Прийняття цих нових нормативно-правових актів дозволить підвищити рівень безпеки суспільства, зменшити кількість злочинів, пов'язаних з обігом зброї, приведе українське законодавство у відповідність до міжнародних стандартів.

Подальші наукові теоретико-правові та галузеві розвідки проблем імплементации в національну правову систему України міжнародних стандартів правового регулювання сфери обігу зброї мають брати

до уваги, як національні інтереси, так і євроінтеграційні перспективи України. Враховувати ефективність, прозорість, відповідальність та контроль на всіх рівнях. Актуальною є співпраця та обмін досвідом з іншими державами та міжнародними організаціями щодо такої імплементації.

Література:

1. Бондар В. С., Соколов О. С. Імплементація окремих міжнародних нормативно-правових актів, що регулюють обіг зброї у світі у вітчизняне законодавство та експертну практику. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*, 2021. № 6 (18). С. 46–55.

2. Колодін Д. О. Реформування кримінального законодавства України щодо незаконного обігу зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв. *Південноукраїнський правничий часопис*, 2023. № 1. С. 62–65.

3. Шумейко Т. А. Перспективи правового регулювання цивільного обігу вогнепальної зброї в Україні в контексті директиви Європейського парламенту і Ради № 91/477/ЄЕС. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*, 2021. Том 32(71)/ № 4. С. 63–68.

4. Прийнято за основу проєкт Закону «Про право на цивільну вогнепальну зброю». *Верховна Рада України* : веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219896.html> (дата звернення: 03.03.2024).

5. Пояснювальна записка до Проєкту Закону України «Про право на цивільну вогнепальну зброю». *LIGA 360* : веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GI05576A?an=3> (дата звернення: 03.03.2024).